

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

מאמר
להביז ההפרש ביז
יו"ט ראשון
ליו"ט שני

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה
שנת הקהל
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

לקראת ש"פ האזינו, י"ג תשרי – יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע – הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה „להבין ההפרש בין יו"ט ראשון ליו"ט שני – תרי"ח" אשר לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

מאמר זה נאמר בש"ת תרי"ח ונדפס כעת – בפעם הראשונה – הנחה מגוכת"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

לחביבותא דמילתא נדפס בסוף הקונטרס – פאָקסימיליא מגוכת"ק.
לתועלת הלומדים והמעיינים, המאמר חולק לקטעים וניתוספו הערות ומראי מקומות בשולי הגליון.

* * *

הקונטרס נערך ע"י הת' דוד ב"ר אברהם.

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת „אוצר החסידים"

ימות המשיח,

ועש"ק י"ג תשרי ה'תשפ"ג, שנת הקהל

מאה וארבעים שנה להסתלקות כ"ק אדמו"ר מהר"ש,

ברוקלין, נ"י.

MAAMAR

**LEHAVIN HA'HAFRESH BEIN YOM TOV
RISHON LE'YOM TOV SHEINI – 5618**

Published and Copyrighted by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (646) 770-3589 • kehotp@gmail.com

Printed in U.S.A.

5783 • 2022

להבין ההפרש שבין יו"ט ראשון ליו"ט שני של גליות הנה כתי"ז ויעש שלמה בעת ההיא את החג כל שבעת ימי' ושבעת ימי' פי' שבעת ימים עשה חנוכת הבית וז' עשה חג הסוכות והקשו בגמ' מפני מה לא עשה חנוכת הבית בחג הסוכות ותרצו מפני כי אין מערבין שמחה בשמחה ולכא' צ"ל מהו ענין שאין מערבין שמחה בשמחה מאי איכפת לן אם שמחים מזה או מזה.

הנה רבינו ז"ל (בעת תנאים של ר"י ישראל עם ה"ר מרדכי ז"ל) אמר⁵ ענין חמר מדינה מהו שמצינו בגמ'⁶ שעל חמר מדינה מברכין קידוש והבדלה והענין הוא דהנה השמחה היא בבינה' וכמ"ש⁷ אם הבנים שמחה והיינו מפני שבבינה הוא התגלות התענוג' והשמחה היא מפני גילוי התענוג דוקא ולכן⁸ השבת אינו בחי'

(6) פסחים קז, א. וראה טוש"ע אור"ח סי' רפ"ט. שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

(7) ראה זח"ג קנד, א. זח"ג טו, ב. ז"ח שה"ש סה, ב. פרדס שער מהות והנהגה (ש"י) פ"ו. שער ערכי הכינויים (שכ"ג) פכ"א.

(8) תהלים קיג, ט.

(9) ראה זח"ג קעח, ב. וראה (בשם הע"ח) תו"א לך לך יא, סע"ב. תרומה פ, רע"ב. לקו"ת דרושים לר"ה נז, א ואילך. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה והמועדים ח"א ס"ע פד ואילך. ח"ב ע' תקמח. סדור (עם דא"ח) רמב, ג. אוה"ת לך לך (ו) ע' תתרעז. ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' חסד. סה"מ תרל"ד ס"ע כח"ט.

(10) בהבא לקמן בענין ההפרש בין שבת ליו"ט ראה פנ"ח שער מקרא קודש פ"א ואילך. לקו"ת צו יא, ד. סדור (עם דא"ח) ר, ב. ריז, א ואילך. רסב, ד. רצו, ד. מאמרי אדה"ז נביאים ע' קעח ואילך. אוה"ת פנחס (ג) ע' ארג. המשך וככה תרל"ז פ"ד ואילך (קה"ת, תשע"ג – ע' ה ואילך). ד"ה מצה זו תרס"ז (נדפס בהמשך תרס"ז (קה"ת, תשע"ז) ע' תרפה ואילך). ד"ה ששת ימים תאכל מצות תרס"ז (שם ע' תרחצ ואילך). סה"מ תש"ט ע' 130.

(1) הנחת כ"ק אדמו"ר מהר"ש למאמר „להבין ההפרש בין יו"ט ראשון ליו"ט שני" שנאמר בש"ת ה'תרי"ח. נמצא בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח בכת"י מס' 1077 רכ, א ואילך.

המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין שרש ענין חמר מדינה תקס"ט (נדפס בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תקעא ואילך, וראה מאמר זה בקיצור בס' מאה שערים לב, ב). ד"ה להבין ענין יו"ט שני של גליות שבלקו"ת דרושים לשמע"צ צא, ג ואילך (והביאור – אוה"ת דרושים לשמע"צ (ד) ע' א'תתכח ואילך).

לכללות המאמר ראה גם אוה"ת נ"ך (א) ע' סה ואילך.

(2) מלכים א' ח, סה.

(3) מו"ק ט, א.

(4) תנאים (ראשונים*) של הרה"ק יעקב ישראל מטשערקאס (בהרה"ק מרדכי מטשערנאביל) עם הרבנית מרת דבורה לאה (בת אדהאמ"צ) בג' כסלו תקס"ט.

(5) סה"מ תקס"ח הנסמן בהע' 1.

* ראה עד"ז בטאון חב"ד גליון לדוט ע' 9 ואילך.

שמחה¹¹ מפני כי שבת הוא בחי' התענוג בעצם¹² כמ"ש¹³ וקראת לשבת עונג שהוא בחי' עונג עצמו לכן אינו בחי' שמחה אבל יו"ט הוא בחי' שמחה¹⁴ שהוא בחי' התגלות התענוג בחי' מוחין דאימא בחי' בינה שהתגלות התענוג הוא בבינה דוקא לכן השמחה היא בבינה דוקא.

והנה¹⁵ כדי להוציא שמחה זו מהעלם אל הגילוי הוא ע"י היין כי יין המשמח אלקי¹⁶ מפני כי היין הי' כנוס תחלה בענבי¹⁷ ואח"כ יוצא מהעלם אל הגילוי לכן יש לו כח להוציא אור השמחה מהעלם אל הגילוי כו' וזהו וחמר חיוורין עתיק¹⁸ פי' שיש בחי' יין שממשיך מהעלם אל הגילוי בחי' התגלות עתיק שבבינה שהן וזהו¹⁹ עתיק כו'.

והנה²⁰ במ"א פי' בזהר²¹ ואית דאמרי שמחה דא כנס²² הרי כי לפי פי' זה שמחה הוא בחי' המל' והיינו מפני שהמל' מתלבשת בבי"ע וכשמקבלת הארה מאצי' אזי המל' בבחי' שמחה. ולכן כתיב²³ עבדו את הוי' בשמחה ולכאו' הלא תחלת המדריגות היא בחי' היראה²⁴ כי זה השער²⁵ דוקא

שה"ש (א) ע' כ. סה"מ תרכ"ט ס"ע שפג ואילך.
סה"מ תרמ"ד ע' רסח. ועוד.
(16) ס' שופטים ט, ג. (ושם): „תירושי המשמח“.

(17) ראה פסחים לג, ב. וראה סה"מ תרכ"ט שם ר"ע שפד.

(18) כריתות ו, א.

(19) תיבה זו אינה ברורה בכתי"ק.

(20) ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פט, א (ושם): „ואמנם עוד כתב שם בשם הזהר ויקרא (דף ח' ע"ב) ואית דמתני הכי שמחה דא כנסת ישראל כו' וע"ז נאמר כי בשמחה תצאו כו'. ולפמש"כ זהו ענין שמחה שמלמעלה למטה היא בחי' בינה ושמחה שמלמטה למעלה היא בחי' מל' כנס"י. אה"ת וזא"א (א) ע' קפ. בא (ז) ע' ב'תריג. ד"ה ששת ימים תרס"ז שם.

(21) זח"ג ח, ב. (ושם): „ואית דמתני הכי“.

(22) כנסת ישראל.

(23) תהלים ק, ב.

(24) ראה תניא רפמ"א (נו, א). לקו"ת פ' ראה

כב, ד ואילך. ובכ"מ.

(25) תהלים קיח, כ. וראה זח"א ז, ב. יא,

ב.

(11) „כן מוכח בשאליות פ' חיי שרה. בה"ג הביאו הרמב"ן בס' תורת האדם לענין אבילות בשבת. תשובות הגאונים שערי תשובה סי' ל'. ספר הפרד"ס לרש"י. שיטה מקובצת לכתובות ו, א בשם הר"מ. ועוד. – וכבר שקו"ט באחרונים לתרץ מה דקשה ע"ז מירושלמי מגילה פ"א ה"ד וספרי בהעלתך עה"פ וביום שמחתכם (הובא באבודרהם תפלת שבת ושבה"ל). – וצ"ע מהבה"ג דמונה מצות שמחה בשבת. פי' הרא"ש והמאירי לנדרים סו. מסידור רע"ג ומחזור ויטריד נוסח ברכת שבת היא וישמחו בך, ולא ינוחו" – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח בסה"מ תש"ט שם.

(12) ראה סדור (עם דא"ח) קעג, ג ואילך. קצט, ג. סה"מ תקס"ד ס"ע פב ואילך. תקס"ח ס"ע קיא ואילך. המשך תרס"ו ע' תקמג ואילך.

(13) ישע"י נח, יג.

(14) ראה הנסמן לעיל בהע' 10.

(15) בהבא לקמן ראה תו"א מקץ לא, א.

ויחי מו, א ואילך. לקו"ת דרושים לזה"ס עט, ד ואילך. שה"ש ב, סע"א ואילך. סה"מ תקס"ח ח"א ע' רג. תו"ח ויחי רלו, ב. אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד (נב, ג ואילך). אה"ת ויחי (ו) תתשלח, א.

לזה תירצו בזהר הנ"ל בויקרא דף ח' שאית דמפרשי שמחה דא כנס"י כו'.

והענין ²⁶ הוא דהנה כתי' ²⁷ תפלה לעני כי יעטוף עני קאי על בחי' הסיהרא דלית לי' מגרמי' ²⁸. ונת' במ"א ²⁹ בשם הר' המגיד דמזירטש ע"פ ³⁰ ועינינו מאירות כשמש וכירח שלכאו' קשה מאחר שעיינינו מאירות כשמש וכ"ש כירח שאין ערוך אור הירח לגבי השמש אך הענין הוא דיש מדרגה בבחי' עני שלא נמצא בחי' זו בעשירי כמשל העני כשמוצא מאה זוז מקבל חדוה יותר מן המלך שיש לו אלף אלפי' דינרי זהב מפני כי אצל המלך הוא תענוג תמידי אבל כשהעני מוצא זוז הוא בשמחה נפלאה וככה יובן למעלה שמפני שהמל' היא המסתתרת בבי"ע ונתרחקה מאור האצ"י לכן כשמקבלת האור השמחה היא ביתר שאת ויתר עוז. ולכן בבחי' א' יותר נעלה השמחה שבמל' מהשמחה דבינה כמשל העני הנ"ל. וזהו שיש בחי' א' שתפלה לעני גבוה מתפלה למשה כמ"ש במ"א ²⁶.

וההפרש שבין שמחה דמל' לשמחה דבינה זהו כענין ההפרש דפסח וסוכות ³¹ כי ענין יצ"מ ³² הוא שתחלה הי' ישראל במצרי' מושקעי' במ"ט שע"ט ³³ ויצ"מ הוא ענין התגלות אלקי' והכלל ³⁴ שהי' דבר מועט עכ"ז מאחר שהי' מתוך החושך ³⁵ לכן הי' אצלם השמחה יותר נפלאה מבחג הסוכות שהוא בחי' סכך מקיפים דבינה ³⁶. וכדי להוציא בחי' השמחה זו דמל' מהעלם אל הגילוי הוא ע"י חמר מדינה כי פי' חמר מדינה הוא בחי' חמר שלפ"ע ³⁷ המדינה ³⁸ ופי' מדינה הוא ח"ל ³⁹ כי א"י נק' ארץ. וח"ל נק' מדינה כי בח"ל בחי' המל' מלובשת בע' שרי' להחיותם ⁴⁰ וחמר מדינה הוא החמר שלפ"ע המדינה להוציא אור השמחה מהעלם

(34) ראה אוה"ת דרושים לפסח (ג) ע' תשסט (נדפס גם באוה"ת שה"ש (א) ע' רנב). עקב (ב) ע' תרכג. ובכ"מ.

(35) ראה מאמרי אדה"ז נביאים ע' קעח ואילך. סה"מ תקס"ה ח"א ע' קלד.

(36) ראה זח"ג רנה, ב. תקו"ז בהקדמה (ב), ב. מאו"א אות ס סט"ו. וראה סדור (עם דא"ח) שער הסוכות רנט, א. רס, ב. ביאור"ז לאדהאמ"צ פ, ב. אוה"ת בראשית (ב) תכה, ב (נדפס גם בביאור"ז להצ"צ ח"א ע' פד-ה). לקו"ש חכ"ט ע' 211. וש"נ.

(37) = שלפי ערך.

(38) ראה ר"ח פסחים שם.

(39) = חוץ לארץ.

(40) ראה ע"ח שער מ"ן ומ"ד (של"ט) פ"א. פע"ח שער מקרא קודש פ"ג. מאמרי אדה"ז

(26) בהבא לקמן ראה אוה"ת ויצא (ה) תתמב, ב ואילך. דרושים לר"ה (ג) ע' א'שצט ואילך. סה"מ קונטרסים ח"א קיח, ב ואילך. ועוד.

(27) תהלים קב, א.

(28) ראה זח"א רלו, סע"ב. רמט, ב. זח"ב רטו, א. זח"ג קיג, ב. תו"א יתרו סז, ג. אוה"ת וארא (א) ע' קלו. ובכ"מ.

(29) או"ת להח"מ (הוצאת קה"ת) סי' רצז (פד, סע"ד). הובא ונתבאר באוה"ת דרושים לר"ה שם ע' א"ת-תא.

(30) נוסח תפלת נשמת כל חי.

(31) ראה סדור (עם דא"ח) רסג, א.

(32) = יציאת מצרים.

(33) = שערי טומאה. ראה ז"ח ר"פ יתרו

(לא, א). של"ה מסכת פסחים שלו מצה שמורה (קנו, א).

אל הגילוי ולכן מקדשין ומבדילין על חמר מדינה⁴¹ ולדעת הרמב"ם⁴² שסובר שמבדילין עליו אבל לא מקדשין צ"ל הגם שיש בחי' א' ששמחה זו דמל' יש בה בחי' א' שיותר גבוה מבחי השמחה דבינה והחמר מדינה הוא מוציא מהעלם אל הגילוי בחי' שמחה זו עכ"ז לא יש כח בחמר מדינה להגיע לבחי' קידוש שזו בחי' גבוה ממנה. אבל הבדלה יכולי' לעשות גם מחמר מדינה (וע' במאור"א אות ה' סי' ק"ה הבדלה מצד הגבורות ולכן הבדלה בשם והבדיל את שבט הלוי⁴³ ע"ש ובי"נ⁴⁴ הביא מקור לזה מזהר בראשית ד' י"ז⁴⁵ ע"ש). וכענין ההפרש שבין שמחה דמל' לשמחה דבינה כן הוא ההפרש שבין יו"ט ראשון ליו"ט שני של גליות⁴⁶ שיו"ט ראשון הוא ענין מועדי' לשמחה ויו"ט שני הוא בחי' שמחת המל' ולכן יו"ט שני הוא בח"ל דוקא כנ"ל שהמל' מסתתרת כו'.

ולכן ויעש שלמה את החג שבעת ימי' ושבעת ימי' כי ז' ימי הסוכות הם בחי' שמחה דבינה אבל שמחת חנוכת הבית הנה נודע⁴⁷ כי הבהמק"ד הוא בחי' המל' (ומ"ש במ"א⁴⁸ שבר"י⁴⁹ הוא בחי' ה' עילאה היינו שהי' מאיר בו ה' עילאה אבל בעצם הוא בחי' מ' כו') וז' ימי' שעשה שלמה השמחה הוא בחי' ז'⁵⁰ היכלות דבריאה⁵¹ שהוא מן ב"ע לכן השמחה באופן אחר ולכן אין מערבי' שמחה בשמחה כי הגם ששמחה דסוכות גבוה יותר מהשמחה דמ' עכ"ז יש בחי' בשמחה דמל' שגבה כנ"ל וד"ל ולכן מחמת שמחה זו אכלו גם ביוהכ"פ⁵² כי ז' ימי' שעשה הי' קודם לחג וממילא הי' יוהכ"פ ג"כ בהם ואעפ"כ אכלו ושתו כמארז"ל⁵³ אין שמחה אלא באכילה ושתי', והוא מטעם הנ"ל.

-
- כותבים ח"ב ע' קנ. סה"מ תקס"ח ח"א ע' שנד. (49) = בית ראשון.
- (41) ראה הנסמן לעיל בהע' 6.
- (42) הל' שבת פכ"ט הי"ז.
- (43) עקב י' ח.
- (44) = וביאיר נתיב (על המאור"א).
- (45) ע"ב.
- (46) ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ צב, ג (והביאור – אוה"ת דרושים לשמע"צ (ד) ע' א'תתכט). ביאורו"ז להצ"צ ח"א ע' תמה. לקו"ש ח"ב ע' 648. וש"נ.
- (47) ראה זח"ב ד, א, ט, ב. מאור"א אות ב סי"ד.
- (48) ראה זח"ב ט, ב ובמק"מ שם. לקו"ת דרושים לר"ה נז, ג. דרושים לשמע"צ שם.
- מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שסב. אוה"ת בראשית (ג) תקמד, סע"ב. ובכ"מ
- (50) ראה זח"א לח, א. זח"ב רמד, ב. ע"ח שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש י"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ב. לקו"ת שלח לו, גו ואילך. לז,
- ד. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתה (ובנוסחא שניה שם ע' תתו). תקס"ז ע' רכד. תקס"ח ח"א ע' תצא. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקצה ואילך. אוה"ת דברים (א) סע"ט ואילך. ובכ"מ.
- (51) ראה זח"א רד, סע"ב (הובא באוה"ת מקץ (ה) תתקעו, סע"ב ואילך).
- (52) ראה רש"י מו"ק שם. נתבאר בארוכה בהתוועדות ש"פ האיזנו תשל"ג.
- (53) ראה פסחים קט, א (ושם: „אין שמחה אלא בבשר . . אין שמחה אלא בייז"). סוכה כה, ב (ושם: „אין שמחה אלא במקום שעודה").

לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה אכי"ר

* * *

לז"נ
הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש בן הרה"ח ר' בן ציון ע"ה
נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ
ומרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי ע"ה
נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב
שפריצער

נתרם ע"י בניהם – יבלח"ט –
הרה"ת ר' שמואל והרה"ת ר' יעקב מרדכי שיחיו
שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!